

Το ολοκαύτωμα της Κάσου

Η μικρή Κάσος κατείχε τις παραμονές της ελληνικής Επανάστασης τον μεγαλύτερο στόλο εμπορικών φορτηγών ιστιοφόρων του νοτιοανατολικού Αιγαίου. Από το 1821 διέθεσε σημαντικό αριθμό σκαφών για τον πολεμικό στόλο των Ελλήνων και υπήρξε για τα πρώτα τέσσερα χρόνια της Επανάστασης η μάστιγα των Οθωμανών σε όλη τη νοτιοανατολική Μεσόγειο. Οι φημισμένοι Κασιώτες ναυτικοί έλαβαν μέρος σε πολλές ναυμαχίες ανάμεσα στον ελληνικό και στον τουρκικό στόλο, έκαναν λεηλασίες στα παράλια της Μικράς Ασίας και στην Ρόδο, καταφέρνοντας πλήγματα στον τουρκικό στόλο. Οι Κασιώτες καπετάνιοι, γνωστοί για την επιδεξιότητά τους, είχαν εξελιχθεί σε περιζήτητους ναυτικούς. Κάποτε προσλαμβάνονταν από τα τοπικά δημογεροντιακά συμβούλια, όπως στην περίπτωση των καπεταναίων που τον Ιούνιο του 1821 υπέγραφαν συμφωνητικό με το κοινό της Σύμης, της Χάλκης, της Τήλου και της Νισύρου, αναλαμβάνοντας την υποχρέωση να πλέουν με τα καράβια τους στο στενό της Ρόδου, προς φύλαξη των παραπάνω νησιών.

Είναι το 1824 που οι Κασιώτες «πλήρωσαν» για την πολύτιμη δράση των έμπειρων ναυτικών τους. Τον Μάιο του 1824, όταν εμφανίστηκε ο οθωμανικός στόλος, οι Κασιώτες είχαν ήδη προετοιμαστεί για την άμυνα,

βγάζοντας τα πλοία στην ξηρά και οχυρώνοντας με αυτόν τον τρόπο τις ακτές από την Αγία Μαρίνα μέχρι τον Εμπορειό. Δεν υπήρξε καμιά βοήθεια από την κυβέρνηση και τον ελληνικό στόλο, με τη δικαιολογία ότι δεν υπήρχαν τα απαιτούμενα χρήματα για να εκπλεύσουν άμεσα πλοία και πυρπολικά. Μετά από κανονιοβολισμό δύο ημερών, τη νύχτα της 28^{ης} προς την 29^η Μαΐου αρκετά καΐκια αποσπάστηκαν από τη κεντρική δύναμη του Αιγυπτιακού στόλου και κατευθύνθηκαν βόρεια της Αγίας Μαρίνας.

Ταυτόχρονα, ο κανονιοβολισμός επικεντρώθηκε σε αυτό το σημείο προκειμένου να αποσπαστεί η προσοχή των αμυνομένων. Οι τελευταίοι δεν αντελήφθησαν ότι βάρκες γεμάτες με στρατό κατευθύνονταν μέσα στην νύχτα προς την τοποθεσία Αντιπέρατος, νότια της Αγίας Μαρίνας. Εκεί πραγματοποίησαν απόβαση στους απόκρημνους βράχους, χωρίς να συναντήσουν αξιόλογη αντίσταση, με οδηγό έναν προδότη. Τα ξημερώματα έφθασαν αιφνιδιαστικά στα νώτα των υπερασπιστών του νησιού. Ωστόσο Κασιώτες και Κρητικοί αντιτάχθηκαν με σθένος και προκάλεσαν στον εχθρό σοβαρές φθορές. Όταν έγινε φανερό ότι η αντίσταση ήταν μάταιη, οι αμυνόμενοι διέσπασαν τις εχθρικές γραμμές, κατόρθωσαν να ανοίξουν δρόμο και άλλοι έφθασαν στα κασιώτικα πλοία που ήταν στις ακτές και άλλοι διέφυγαν στα βουνά του νησιού.

Ο τόπος λεηλατήθηκε, όλα τα σπίτια του νησιού λεηλατήθηκαν και κάηκαν, το λουτρό αίματος ήταν μεγάλο, πολλοί από τους άνδρες σκοτώθηκαν, οι γυναίκες αιχμαλωτίστηκαν. Υπολογίζεται ότι 2.000 άνθρωποι έπεσαν νεκροί και περισσότεροι πουλήθηκαν σαν σκλάβοι. Όσοι μπόρεσαν να διαφύγουν μέσα στη σύγχυση κατέφυγαν στα γειτονικά νησιά. Όλα σχεδόν τα πλοία στο νησί είχαν πέσει στα χέρια του εχθρού, ενώ εκείνα που ήταν στα ναυπηγεία είχαν καεί. Οι ελάχιστοι επιζήσαντες καταφεύγουν κυνηγημένοι σε κοντινά νησιά της Δωδεκανήσου, στην Κρήτη, κυρίως όμως στις Κυκλάδες (Νάξος, Αμοργός, Μήλος, Σύρος, Πάρος και άλλα). Μετά το 1829 αρχίζουν και πάλι να επιστρέφουν στο νησί, το οποίο ανασυντάσσεται ως ναυτική δύναμη, η οποία θα αναπτυχθεί ακόμα περισσότερο στις επόμενες δεκαετίες.

Η ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου στην Ελλάδα στις 31 Μαρτίου 1947, είναι αφετηρία για την ανασυγκρότηση και το νέο ξεκίνημα της Κάσου στη σύγχρονη εποχή.

Κείμενο μαθητών του
Γυμνασίου με Λ/Τ Κάσου

